

USTROJSTVO I DJELOVANJE SUSTAVA VISOKOG ŠKOLSTVA

Rotar, Doris

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic in
Pozega / Veleučilište u Požegi**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:112:046705>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-26**

VELEUČILIŠTE U POŽEGI
STUDIA SUPERIORA POSEGANA

Repository / Repozitorij:

[Repository of Polytechnic in Pozega - Polytechnic in
Pozega Graduate Thesis Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

DORIS ROTAR, 7529

USTROJSTVO I DJELOVANJE SUSTAVA VISOKOG ŠKOLSTVA

ZAVRŠNI RAD

Požega, 2019. godine.

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

DRUŠTVENI ODJEL

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ UPRAVNI STUDIJ

USTROJSTVO I DJELOVANJE SUSTAVA VISOKOG ŠKOLSTVA

ZAVRŠNI RAD

IZ KOLEGIJA USTROJSTVO I DJELOVANJE JAVNOG SEKTORA II

MENTOR: dr.sc. Mirela Mezak Matijević

STUDENT: Doris Rotar

Matični broj studenta: 7529

Požega, 2019. godine

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
2. POVIJESNI RAZVOJ VISOKOG ŠKOLSTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ	2
3. VISOKA UČILIŠTA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	6
3.1. Sveučilište.....	7
3.2. Veleučilište i visoka škola	10
4. NACIONALNE INSTITUCIJE VISOKOG ŠKOLSTVA.....	11
4.1. Agencija za znanost i visoko obrazovanje	11
4.2. Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj	12
4.3. Ministarstvo znanosti i obrazovanja	13
5. KORISNICI VISOKOG OBRAZOVANJA.....	15
5.1. Položaj studenata u sustavu visokog školstva	17
5.2. Studentski program ERASMUS+	19
6. KRITIČKI OSVRT NA PRIMJERU VELEUČILIŠTA U POŽEGI.....	21
7. ZAKLJUČAK.....	24
8. LITERATURA	25
9. POPIS SLIKA.....	27
10. POPIS KRATICA	28
11. POPIS TABLICA.....	29

SAŽETAK

Cilj ovog rada je prikazati način na koji je ustrojen i kako djeluje sustav visokog školstva u Republici Hrvatskoj koji je uređen Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju kao matičnim zakonom. Osim što će biti opisan teorijski dio vezan uz visoko obrazovanje, na konkretnom primjeru Veleučilišta u Požegi bit će pojašnjeno kako sustav u zbilji djeluje. Kako bi se upoznali sa sustavom visokog školstva, treba započeti od samih početaka, s obzirom da su svi dobri temelji postavljeni u povijesti tako će i u ovom radu najprije biti opisan povijesni razvoj visokog školstva te način na koji je on danas ustrojen. Kroz rad će biti opisane vrste visokih učilišta, njihov ustroj i djelovanje te ostale stvari nužne za funkcioniranje sustava koje je potrebno znati kako bi se razumjela važnost visokog obrazovanja. Bit će pisano o organizacijama bez kojih bi funkcioniranje sustava bilo nemoguće kao i o korisnicima sustava bez kojih sustav ne bi bio svrsishodan. Naposljetku, kako bi se lakše shvatilo djelovanje sustava visokog školstva, navedeni teorijski dio bit će potkrijepljen primjerom Veleučilišta u Požegi.

Ključne riječi: visoko školstvo, visoka učilišta, ECTS bodovi, studenti

ABSTRACT

The aim of this thesis is to present the way in which the system of higher education in the Republic of Croatia is organized and regulated by the Law on Scientific Activity and Higher Education. In addition to describing the theoretical part of higher education, a concrete example of the Polytechnic of Požega will explain how the system works in reality. In order to get acquainted with the system of higher education, it is necessary to start from the very beginnings, since all the good foundations are set in history so this thesis will first describe the historical development of higher education and the way it is now established. This thesis will describe the types of higher education institutions, their organization and activities, and other things necessary for the functioning of the system that need to be understood in order to understand the importance of higher education. It will be written about organizations without which the functioning of the system would be impossible as well as the system users without which the system would not be meaningful. Finally, in order to better understand the functioning of the higher education system, the aforementioned theoretical part will be supplemented by the example of the Polytechnic of Požega.

Key words: higher education, higher education institutions, ECTS points, students

1. UVOD

Tema i predmet istraživanja ovog završnog rada je visoko školstvo. Visoko školstvo se u Republici Hrvatskoj (u daljnjem tekstu: RH) prvi put pojavljuje u davnom 14. stoljeću, što će biti opisano drugom poglavlju, gdje će se opisati kako je tekao razvoj, u kojim se gradovima prvo pojavljuje, tko ga je osnovao te kako je bio uređen sustav. Nadalje, bit će pisano o Bolonjskoj deklaraciji, odnosno, bolonjskom procesu i njegovom uvođenju u hrvatski sustav visokog obrazovanja te o današnjem visokom obrazovanju i načinu na koji je uređen sustav visokog školstva. U sljedećem poglavlju bit će pojašnjeno koja su to visoka učilišta u Hrvatskoj, kakav je njihov ustroj te koja su tijela koja upravljaju visokim učilištima. U narednom poglavlju bit će opisane organizacije koje se bave unaprijeđivanjem i poboljšanjem sustava visokog školstva kao što su Agencija za znanost i visoko obrazovanje. U petom poglavlju bit će pisano o tome tko su korisnici visokog školstva, kakav je način ocjenjivanja te što su i čemu služe ECTS- bodovi, zatim bit će objašnjeno koje su sve studentske organizacije i koja prava i obveze imaju studenti u RH. Bit će prikazani statistički podaci nekoliko europskih zemalja u usporedbi s RH o broju obrazovanih izraženo u postotku te će biti objašnjeno što predstavlja program Erasmus+ i koja je njegova važnost u današnjem visokom obrazovanju. Naposljetku, u posljednjem dijelu, bit će prikazan kritički osvrt na primjeru Veleučilišta u Požegi kako bi se moglo vidjeti kako sustav hrvatskog školstva djeluje u praksi.

2. POVIJESNI RAZVOJ VISOKOG ŠKOLSTVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Visoko školstvo u RH svoje je temelje postavilo u gradu Zadru. Zadar je dalmatinski grad koji ima vrlo šaroliku i dugu povijest razvoja, slovi kao grad vrhunskog geopolitičkog položaja s vrlo važnom ulogom u političkom, kulturnom i vjerskom životu, a najbolji primjer razvoja u pozitivnom smjeru je u srednjem vijeku - osnivanje prvog sveučilišta u Hrvatskoj u Zadru. Osnovani su ga 1396. godine Dominikanci. U svom radu Kراسić (2004.:42) opisuje kako je to bilo u samome početku. Zvalo se Zadarsko generalno učilište i imalo je tri stupnja, tj. tečaja (cursus): gramatički (početni), materijalni (niži) i formalni (viši). Gramatički tečaj se sastojao u učenju gramatike, latinskog i logike i trajao je dvije godine, a ovisno o potrebama moguće je bilo proširivanje na retoriku i fiziku pa čak i na pravo i medicinu. Kao uvjet za upis na filozofiju bio je završen tečaj logike. Materijalni tečaj se sastojao od dva fakulteta – filozofskog i teološkog. Svaki od ta dva je trajao po tri godine, a uvjet za upis teološkog bio je završen filozofski fakultet. Formalni tečaj kao najviši stupanj bio je namijenjen za one koji su htjeli steći viša zvanja iz filozofije i teologije.

Na tom Zadarskom učilištu bilo je moguće postići tri viša akademska zvanja, a to su: lektorat, bakalaureat i doktorat, s tim da se na teološkom fakultetu moglo steći sva tri zvanja, a na filozofskom samo prvi – lektorat.

Slika 1. Zadarsko sveučilište, URL

Tek 1669. godine, gotovo tri stoljeća nakon zadarskog sveučilišta, pojavljuje se Zagrebačko sveučilište. Njegov osnutak veže se uz kralja Leopolda koji je zagrebačku isusovačku akademiju uzdignuo na stupanj sveučilišta. Kraljevska akademija znanosti osnovana je 1776.

godine i u početku se sastojala od tri fakulteta: teološki, filozofski i pravni. Zatim je 1874. godine osnovano Moderno sveučilište u Zagrebu čije su sastavnice bile teološki, pravni i filozofski fakultet, a isti je danas najveće sveučilište u RH te obuhvaća 30 fakulteta, tri akademije i sveučilišne centre. Također, postoje sveučilišta i u drugim većim gradovima: u Puli, Osijeku, Dubrovniku, Zadru, Rijeci i Splitu te Hrvatsko katoličko sveučilište u Zagrebu.

Razvoj sustava visokog školstva u smjeru u kojem danas ide započeo je Bolonjskom deklaracijom. Bolonjska deklaracija, potpisana u Bologni 1999. godine, zajednička je deklaracija europskih ministara obrazovanja koja se odnosi na reforme sustava visokog obrazovanja u Europi. Deklaracija je poznata kao Bolonjski proces. RH je potpisala deklaraciju 2001. godine.

Osnovni ciljevi Bolonjske deklaracije i Bolonjskog procesa su:

- Uvođenje sustava lako usporedivih i prepoznatljivih stupnjeva obrazovanja u svrhu promicanja zapošljavanja građana Europske Unije te kako bi europski sustav visokog obrazovanja postao međunarodno konkurentan.
- Podjela ciklusa studija na dva dijela: preddiplomski i diplomski. Kao uvjet za pristup drugom ciklusu je završen prvi ciklus koji mora trajati minimalno tri godine. Drugi stupanj treba biti kompatibilan razinom kvalifikacije s europskim tržištem rada. Nakon drugog ciklusa slijedi magisterij i/ili doktorat.
- Uspostavljanje bodovnog sustava (npr. ECTS).
- Poticanje mobilnosti, pristupačnost studija i službi studentima, priznavanje vremena nastavnima i drugom osoblju koje su proveli po europskim državama poučavajući ili učeći.
- Europska suradnja u vidu osiguravanja kvalitete s ciljem razvoja usporedivih metodologija i kriterija.

Današnje visoko obrazovanje temelji se na:

- akademskim slobodama, akademskoj samoupravi i autonomiji sveučilišta,
- otvorenosti visokih učilišta prema javnosti, građanima i lokalnoj zajednici,
- nedjeljivosti sveučilišnoga nastavnog rada i znanstvenog istraživanja, odnosno umjetničkog stvaralaštva,
- uzajamnosti i partnerstvu pripadnika akademske zajednice,
- europskoj humanističkoj i demokratskoj tradiciji te usklađivanju s europskim sustavom visokog obrazovanja,

- poštivanju i afirmaciji ljudskih prava,
- jedinstvu stručnog i obrazovnog rada u svrhu osposobljavanja za specifična stručna znanja i vještine,
- konceptu cjeloživotnog obrazovanja,
- povezanosti s predtercijarnim obrazovanjem te
- interakciji s društvenom zajednicom i obvezi sveučilišta, veleučilišta, visokih škola i javnih znanstvenih instituta da razviju društvenu odgovornost studenata i drugih članova akademske i znanstvene zajednice.” (Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Narodne novine, 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 63/11, 94/13, 139/13, 131/17, čl. 2.)

Akademska zajednica označava skupni naziv za sve nastavnike, suradnike, studente i druge sudionike u procesu visokog obrazovanja. Akademske slobode su slobode koje pripadaju svim članovima akademske zajednice, obuhvaćaju slobodu znanstvenog i umjetničkog istraživanja i stvaralaštva, poučavanja, međusobne suradnje i udruživanja, sukladno Ustavu RH, međunarodnim ugovorima i zakonu. (Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Narodne novine, 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 63/11, 94/13, 139/13, 131/17, čl. 4.). Akademska samouprava se odnosi na: utvrđivanje pravila studiranja i upisa studenata, izbor čelnika i nastavnika te upravljanje resursima kojima raspolažu visoka učilišta.

Autonomija sveučilišta obuhvaća: uređenje unutarnjeg ustroja sveučilišta, uređivanje obrazovnih, znanstvenih, umjetničkih i stručnih programa, financijsku autonomiju u skladu sa zakonom, odlučivanje o prihvaćanju projekata i međunarodnoj suradnji te ostali oblici autonomije. Navedena tri temelja uključuju i odgovornost akademske zajednice prema društvenoj u kojoj djeluje.

Visoko obrazovanje u RH provodi se kroz dvije vrste studija: sveučilišni i stručni studij. Sveučilišni studij se više bazira na osposobljavanju studenata za obavljanje poslova u znanosti, visokom obrazovanju, javnom sektoru, poslovnom svijetu te društvu. Pohađanjem sveučilišnih studija student se osposobljava za razvoj i primjenu znanstvenih i stručnih dostignuća. S druge strane, stručni studij se više okreće praktičnoj primjeni, tj. praksi. Studenti stručnih studija stječu određenu razinu znanja i vještina koje ih čine kompetentnima za obavljanje stručnih zanimanja te neposredno uključivanje u radni proces.

Sveučilišni studij sadrži tri stupnja: preddiplomski, diplomski i poslijediplomski. U svom radu Ivanda (2007: 61) navodi da se sveučilišni studiji ustrojavaju i izvode na sveučilištu, a mogu se izvoditi i u suradnji sa znanstvenim institutima.

Nakon završetka svake razine stječe se određeni naziv ili stupanj. Svaka razina mora biti sukladna europskom sustavom prijenosa bodova, a po njemu se tijekom jedne godine studija stječe, u pravilu, 60 ECTS bodova. Preddiplomski sveučilišni studij traje od tri do četiri godine i stječe se od 180 do 240 ECTS bodova. Naziv koji se stječe završetkom studija je prvostupnik/prvostupnica (baccalaureus/baccalaurea) uz naznaku struke. Diplomski sveučilišni studij slijedi nakon preddiplomskog sveučilišnog studija i traje jednu do dvije godine čijim se završetkom stječe 60 do 120 ECTS bodova i akademski naziv: doktor struke (dr.) - za sveučilišne medicinske programe te magistar/magistra struke (mag.) za ostale sveučilišne programe. Broj bodova koji se stječu završetkom preddiplomskog i diplomskog studija je najmanje 300 ECTS bodova. Poslijediplomski sveučilišni studij upisuje se nakon završetka diplomskog sveučilišnog studija. On traje tri godine i stječe se akademski stupanj doktora znanosti (dr.sc.) ili doktor umjetnosti (dr.art.). Postoji mogućnost organiziranja poslijediplomskog specijalističkog studija koji traje dodatne jednu do dvije godine i kojim se stječe naziv specijalist, tj. specijalistica uz naznaku struke.

S druge strane, stručni studiji se provode na veleučilištu ili visokoj školi, a iznimno na sveučilištu. Trajanje stručnih studija je od dvije do tri godine, a po završetku se stječe od 120 do 180 ECTS bodova. Iznimno, može trajati četiri godine uz odobrenje Vijeća i kada je to u skladu s međunarodno prihvaćenim standardima te se tada stječe 240 ECTS bodova. U slučaju završetka stručnog studija od 120 do 150 ECTS bodova stječe se stručni naziv koji je u skladu s posebnim zakonom, a takav studij se naziva kratki stručni studij. Završetkom preddiplomskog stručnog studija koji ima od 180 do 240 ECTS bodova stječe se stručni naziv stručni prvostupnik/prvostupnica s naznakom struke (bacc.). Postoji još i specijalistički diplomski stručni studij kojim se stječe 60 do 120 ECTS bodova i naziv stručni specijalist/specijalistica struke (spec.). Ukupan broj ECTS bodova koji se stječe završetkom preddiplomskog i specijalističkog diplomskog stručnog studija je minimalno 300 bodova.

3. VISOKA UČILIŠTA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Sustav obrazovanja u RH, prema Ministarstvu znanosti i obrazovanja, dijeli se na: rani i predškolski odgoj i obrazovanje, osnovno, srednje i visoko obrazovanje. Kvalitetno visoko obrazovanje smatra se preduvjetom za uspješno društvo. Kao jedan od glavnih zadataka Ministarstva znanosti i obrazovanja postavlja se briga o stvaranju intelektualne jezgre koja provodi tu tako važnu zadaću uz pomoć visokih učilišta. (Ministarstvo znanosti i obrazovanja, URL).

U visokom obrazovanju, tvrdi Ivanda (2008: 99), djeluju sveučilišta, veleučilišta i visoke škole, čiji je zajednički naziv visoka učilišta, a osnivaju se kao javne ustanove i obavljaju djelatnost kao javnu službu. Zajednice ustanova postoje ako se udruže dvije ili više ustanova koje djeluju u sustavu visokog obrazovanja. U sastavu sveučilišta nalaze se fakulteti i umjetničke akademije te druge sastavnice u skladu sa zakonom.

Visoka učilišta mogu biti javna (osniva ih RH) i privatna (osnivaju ih privatne pravne i fizičke osobe). Kod javnih visokih učilišta donose se različiti akti o osnivanju, ovisno o stupnju učilišta, odnosno, RH osniva sveučilište zakonom, a veleučilište i visoku školu osniva uredbom Vlade RH (u daljnjem tekstu: Vlada). S druge strane, privatna visoka učilišta osnivaju se odlukom osnivača u skladu sa Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju i propisima vezanim uz osnivanje ustanova. Županije, gradovi i općine osnivaju visoku školu odlukom predstavničkog tijela, dakle općinskog vijeća, gradskog vijeća odnosno županijske skupštine.

Na sveučilištu se organiziraju i izvode sveučilišni studiji, iznimno i stručni studiji, dok se na veleučilištu i visokoj školi organiziraju i izvode isključivo stručni studiji. U RH djeluje ukupno 119 visokih učilišta koji imaju status ustanove. Od toga je 8 javnih i 2 privatna sveučilišta, 68 fakulteta i umjetničkih akademija i 1 sveučilišni centar u sklopu javnih sveučilišta, zatim, 4 privatna i 11 javnih veleučilišta, 22 privatne i 3 javne visoke škole. To sve skupa objedinjuje 1358 akreditiranih studijskih programa koji se trenutno izvode u RH (AZVO, URL).

U visokom obrazovanju ima nekoliko vrsta zvanja ovisno o vrsti studija pa tako imamo:

- Znanstveno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja: docent, izvanredni profesor i redoviti profesor.
- Nastavna zvanja: predavač i viši predavač, profesor visoke škole, lektor i viši lektor, umjetnički suradnik i viši umjetnički suradnik.
- Suradnička zvanja: asistent i poslijedoktorand.

- **Stručna zvanja:** stručni suradnik i viši stručni suradnik te stručni savjetnik.

Postoji i počasno znanstveno-nastavno ili umjetničko-nastavno zvanje, a to je profesor emeritus. Dodjeljuje ga sveučilište redovitim profesorima koji su u mirovini i koji su se svojim radom posebno istaknuli i postigli međunarodni ugled.

Javne isprave koje izdaju visoka učilišta su: diplome, svjedodžbe i potvrde. Završetkom sveučilišnog preddiplomskog studija student dobiva svjedodžbu koja potvrđuje da je završen studij i da je stečeno određeno akademsko ili specijalističko zvanje. Prema Ivandi (2007: 65), završetkom diplomskog, poslijediplomskog i poslijediplomskog specijalističkog studija studentu se izdaje diploma kojom se potvrđuje da je student završio studij i stekao pravo na određeni akademski naziv ili stupanj. Završetkom stručnog ili specijalističkog stručnog studija studentu se izdaje svjedodžba koja potvrđuje da je student završio studij i stekao stručni ili specijalistički naziv. U slučaju završetka stručnog usavršavanja, visoko učilište izdaje potvrdu polazniku. Uz sve navedene isprave, studentu se izdaje i dopunska isprava o studiju koja potvrđuje koje je ispite student položio i s kojom ocjenom te s podacima vezanim uz nastavno opterećenje i nastavne sadržaje. Na osobni zahtjev, studentu se može izdati takva potvrda i prije završetka studija.

3.1. Sveučilište

Sveučilišta, kao obrazovne ustanove, pripremaju studente da mogu obavljati profesionalne djelatnosti temeljem znanstvenih spoznaja, umjetničkih vrijednosti i metoda. Povezuju istraživanja u znanosti, umjetničko stvaralaštvo, pomažu u razvoju znanosti, struke i umjetnosti. Sveučilišta, također, sudjeluju u ostvarivanju onih društvenih interesa koji su važni za studente, promiču suradnju na europskoj i međunarodnoj razini u visokom obrazovanju, znanosti i umjetnosti. (Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Narodne novine, 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 63/11, 94/13, 139/13, 131/17, čl. 53.)

Sveučilište kao ustavnova osniva i provodi sveučilišne studije u dva ili više znanstvenih i/ili umjetničkih područja u većem broju polja i interdisciplinarnu studije kao autonomni i integrirani proces, neposredno ili putem svojih sastavnica. Sveučilište može provoditi i stručne studije u skladu sa zakonom.

Sastavnice sveučilišta su: fakulteti, umjetničke akademije, odjeli, instituti te ostale sastavnice: zaklade, fondacije, udruge, sportski centri, zdravstvene ustanove, knjižnice, tehnologijski

centri, informatičke sastavnice, kulturne i sportske sastavnice te sastavnice (ustanove ili trgovačka društva) koje služe za zadovoljavanje potreba studenata i sveučilišta.

Fakultet je sastavnica sveučilišta koja se ustrojava i izvodi sveučilišne studije te razvija znanstveni i stručni rad u jednom ili nekoliko znanstvenih i stručnih polja, a može se osnovati i izvoditi stručne studije u skladu sa zakonom.

Umjetnička akademija je visoko učilište koje se kao dio sveučilišta ustrojava za izvođenje sveučilišnih umjetničkih studija te razvijanje vrhunskog umjetničkog stvaralaštva te znanstvenoistraživačku djelatnost u području umjetnosti. Također, može se ustrojiti i izvoditi kao stručni umjetnički studij.

Sveučilišni odjel je sastavnica sveučilišta te sudjeluje u izvedbi studijskih programa i razvija znanstveni, stručni i umjetnički rad u jednom ili više znanstvenih područja te sudjeluje u izvedbi studija.

Sveučilišni institut se osniva radi obavljanja znanstvene djelatnosti u jednom ili više znanstvenih polja koja su srodna. Može obavljati i visokostručni rad i sudjelovati u nastavi. Prostor sveučilišta je prema Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju nepovrediv te državna tijela mogu uredovati na prostoru sveučilišta samo uz suglasnost čelnika, prema odluci suda ili ako postoji neposredna opasnost za zdravlje i život ljudi ili imovinu.

Tijela sveučilišta su:

- rektor
- senat te
- sveučilišni savjet.

Rektor sveučilišta u svom radu ima prava i obveze ravnatelja ustanove te četverogodišnji mandat koji se može samo jednom ponoviti te ovlasti predviđene zakonom i statutom. Rektor se bira tajnim glasovanjem, većinom glasova ukupnog broja članova biračkog tijela koji su iz reda redovitih profesora. Sastav biračkog tijela je propisan statutom. Ivanda (2007: 54) tvrdi da rektor može imati jednog ili više prorektora koje imenuje senat na način propisan statutom. Rektor može upozoriti dekana i ostale čelnike sastavnica ako su njihove planirane ili donesene odluke protuzakonite ili protuustavne te obustaviti izvršenje odluke protivne zakonu ili statutu sveučilišta. Također, može suspendirati dekana i drugog čelnika sastavnica sveučilišta i postaviti vršitelja dužnosti s odgovarajućom kvalifikacijom.

Rektorski zbor, prema službenim podacima objavljenim na web-stranici Rektorskog zbora, čine svi rektori javnih sveučilišta u RH. On odlučuje o pitanjima koja su u zajedničkom interesu za djelovanje i razvoj sveučilišta u RH:

- „propisuje nužne uvjete za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti u postupku izbora na znanstveno-nastavna, umjetničko-nastavna i nastavna zvanja odnosno radna mjesta,
- predlaže članove područnih znanstvenih i umjetničkih vijeća i matičnih odbora,
- predlaže članove Savjeta za financiranje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja,
- razmatra problematiku rada i razvoja sveučilišta i o tome donosi preporuke i mišljenja,
- objavljuje u "Narodnim novinama" uvjete Rektorskog zbora za izbor u znanstveno-nastavna zvanja te
- obavlja druge poslove predviđene Zakonom i poslove koje mu povjere sveučilišta.“
(Rektorski zbor, URL)

Senat je izborna stručno tijelo. U sastavu senata treba osigurati zastupljenost svih znanstveno-nastavnih sastavnica sveučilišta i različitih područja znanosti i umjetnosti. Minimalno 60% sastava senata čine zaposlenici u znanstveno-nastavnim zvanjima, najmanje 10% čine studentski predstavnici iz redova studenata preddiplomskih i diplomskih studija te najmanje 5% iz redova studenata poslijediplomskih studija. Ostatak senata čine ostali zaposlenici sukladno statutu. Po svojem položaju rektor je član senata dok prorektori sudjeluju u radu senata, ali nemaju pravo glasovanja. Senat, prema riječima Ivande (2008:107), odlučuje o svim akademskim, stručnim, znanstvenim i umjetničkim pitanjima, odlučuje o organizaciji znanstvene, stručne i nastavne djelatnosti, o izboru nastavnika, o razvojnim i poslovnim pitanjima i ostalim pitanjima predviđenim zakonom.

Sveučilišni savjet je tijelo koje je zaduženo za ostvarivanje djelatnosti sveučilišta sukladno aktu o osnivanju i statutu. Sastoji se od šest ili dvanaest članova od kojih polovicu imenuje senat, a od kojih je barem jedan student, a po šestinu članova imenuje: osnivač, tijelo jedinice lokalne samouprave i gospodarska komora. Članovi senata i čelnici sveučilišta ne mogu biti članovi sveučilišnog savjeta. Predstavnik sveučilišnog savjeta biraju članovi među sobom.

Dekan, fakultetsko vijeće i vijeće akademije upravljaju fakultetom i umjetničkom akademijom. U upravljanje mogu biti uključena i druga tijela predviđena statutom sveučilišta, vlastitim statutom ili nekim drugim općim aktom. Dekan ima ulogu predstavljanja i zastupanja fakulteta i umjetničke akademije te ima prava i obveze propisane statutom sveučilišta i statutom fakulteta ili umjetničke akademije. Prodekani i druga tijela propisana statutom pomažu dekanu u radu.

Fakultetsko vijeće i vijeće umjetničke akademije sastoji se od: nastavnika, suradnika i studenata koji su odabrani u skladu sa statutom sastavnica sveučilišta. Studenti sudjeluju s minimalno 15% broja članova Vijeća.

Sveučilišnim odjelom upravljaju slijedeća tijela: pročelnik, stručno vijeće i druga tijela utvrđena statutom sveučilišta te općim aktima sveučilišnog odjela. Pročelnik se bira na način i u postupku utvrđenom statutom sveučilišta, a bira ga i razrješuje stručno vijeće.

Sveučilišni institut ima ravnatelja, stručno vijeće i druga tijela utvrđena statutom sveučilišta i općim aktima sveučilišnog instituta. Ravnatelja imenuje senat, a statutom je određeno trajanje mandata, način i postupak imenovanja.

3.2. Veleučilište i visoka škola

Veleučilište je visoko učilište ustrojeno za izvođenje stručnih studija i razvijanje visokostručnog i umjetničkog rada, a samo iznimno i znanstvenog rada. Na veleučilištu se izvode bar tri različita studija iz minimalno tri različita polja i veleučilište ne može imati visoke škole kao svoje sastavnice.

Visoka škola predstavlja stručno ili umjetničko visoko učilište u sastavu ili izvan veleučilišta koje ustrojava i izvodi stručne studije te visokostručni rad u jednom ili više obrazovnih područja.

Veleučilište i visoka škola imaju jednaka tijela pa iz navedenog slijedi da su tijela koja upravljaju radom veleučilišta i visoke škole: dekan, stručno i upravno vijeće te druga stručna i savjetodavna tijela određena statutom ili nekim drugim općim aktom. Dekana bira i razrješuje stručno vijeće, a izbor potvrđuje upravno vijeće. Stručno vijeće čine nastavnici, suradnici i studenti. Stručno vijeće odlučuje u sferi stručnih i nastavnih pitanja. Studenti sudjeluju u udiu članova stručnog vijeća s minimalno 15% ukupnog broja članova. Upravno vijeće ima pet članova. Tri člana imenuje osnivač, a dva člana bira stručno vijeće. Upravno vijeće ima predsjednika kojeg članovi biraju između sebe.

4. NACIONALNE INSTITUCIJE VISOKOG ŠKOLSTVA

Sustav visokog obrazovanja je vrlo kompleksan sustav te kako bi se osigurala zakonitost u djelovanju, kvaliteta, unaprijeđenje i poboljšanje sustava, u sustavu visokog obrazovanja djeluju mnoge organizacije koje brinu upravo o tome.

Glavnu ulogu ima Agencija za znanost i visoko obrazovanje koja u obavljanju svoje misije unaprijeđenja kvalitete znanosti i visokog obrazovanja surađuje s raznim organizacijama kao što su: Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH te druga stručna tijela.

4.1. Agencija za znanost i visoko obrazovanje

Agencija za znanost i visoko obrazovanje (u daljnjem tekstu: AZVO) je pravna osoba s javnim ovlastima koja je upisana u sudski registar i čiji je osnivač Vlada. Vlada osniva AZVO uredbom, uređuje njezin ustroj i određuje način njezina rada.

AZVO neovisno i samostalno obavlja poslove iz djelokruga utvrđenog Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, Narodne novine, 45/09, čl. 4., i drugim propisima, pridržavajući se pritom europskih standarda i smjernica te međunarodne prakse u tome području.

Između ostalih, u djelokrug AZVO-a pripadaju sljedeći poslovi: provođenje dijela postupka inicijalne akreditacije, provođenje postupka reakreditacije, provođenje postupka tematskog vrednovanja i ostali poslovi propisani Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Narodne novine, 45/09).

Inicijalna akreditacija je jedan od postupaka vanjskog vrednovanja kvalitete novih studijskih programa i predmeta. Ovim postupkom se utvrđuje jesu li ispunjeni postavljeni uvjeti i standardi kako bi se mogla donijeti akreditacijska preporuka za izdavanje dopusnice za određeni predmet ili studijski program.

Reakreditacija, s druge strane, je postupak kojim se vrednuju postojeći predmeti i studijski programi. U ovom postupku donosi se akreditacijska preporuka s ocjenom i napomenama za poboljšanje rada kako bi se moglo nastaviti izvoditi određeni predmet i program.

Tematsko vrednovanje se provodi u skladu sa zakonom i predstavlja postupak predmeta vrednovanja. (Zakon o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, Narodne novine, 45/09, čl. 2.).

4.2. Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj

Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj (u daljnjem tekstu: Nacionalno vijeće) je najviše stručno tijelo zaduženo za razvitak i kvalitetu ukupne znanstvene djelatnosti i sustava znanosti, visokog obrazovanja i tehnološkog razvoja u RH.

Neke od zadaća Nacionalnog vijeće su:

- raspravljavanje pitanja koja su bitna za znanstvenu djelatnost, predlaganje i poticanje donošenje mjera za unaprjeđenje znanstvene djelatnosti i visokog obrazovanja
- davanje suglasnosti za stjecanje svih zvanja
- praćenje razvitka i utvrđivanje znanstvenih i umjetničkih područja i polja, imenovanje vijeća i matičnih odbora u pojedinim poljima
- utvrđivanje uvjeta za stjecanje zvanja u znanosti (Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Narodne novine, 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 63/11, 94/13, 139/13, 131/17, čl. 6.).

Visoka učilišta i njihove sastavnice podliježu provjerama, tj. vrednovanju kvalitete i učinkovitosti. AZVO provodi vrednovanje i temeljem rezultata ministarstvo nadležno za obrazovanje može odlučiti između tri solucije:

- a) da izda dopusnicu za rad i za studij
- b) da uputi pismo očekivanja ili
- c) da uskrati dopusnicu za rad i za studij.

Dopusnica je, prema Ivandi (2007.: 45 – 46), isprava koja služi za utvrđivanje udovoljava li određeno visoko učilište standardima i uvjetima propisanim za izvođenje pojedinog studija i obavljanje djelatnosti. Pismo očekivanja je isprava koja se izdaje u slučaju kada se visokom učilištu želi ukazati na određene nedostatke u vrsnoći rada, odnosno studijskog programa te se izražava očekivanje da će se u zadanom roku otkloniti navedeni nedostaci. Kada istekne taj rok, izdaje se dopusnica ili se rješenjem uskraćuje dopusnica. Ako je uskraćena dopusnica, visoko učilište se briše iz Upisnika visokih učilišta. U slučaju uskrate dopusnice za određeni studij moraju se utvrditi prava studenata o mogućnosti završetka studija ili prijelaza na studij na nekom drugom visokom učilištu u RH.

4.3. Ministarstvo znanosti i obrazovanja

Ministarstvo znanosti i obrazovanja obavlja poslove vezane uz provođenje nacionalne strategije znanosti i visokog obrazovanja; također, nadzire rad visokih učilišta i njihovih studijskih programa; aktivno sudjeluje u provođenju studentskih prava i održavanju studentskog standarda; nadzire provođenje Hrvatskog kvalifikacijskog okvira; vodi uspisnike visokih učilišta; potiče sustav cjeloživotnog obrazovanja.

Na službenoj web-stranici Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (u daljnjem tekstu: HKO) opisano je što to HKO zapravo jest i koja je njegova uloga, pa prema tome, HKO je reformski instrument koji uređuje ukupan sustav kvalifikacija na svim obrazovnim razinama u RH kroz standarde kvalifikacija koji se temelje na ishodima učenja i koje su usklađene s potrebama tržišta rada, pojedinaca i društva. HKO predstavlja okvir u kojem svaka kvalifikacija stečena u RH ima svoje određeno mjesto. (HKO, URL).

Za svaku kvalifikaciju stečenu u RH određeno je mjesto prema razini koju imaju skupovi ishoda učenja koji pripadaju određenoj kvalifikaciji. Smještanjem kvalifikacija na određene razine ostvaruje se mogućnost da se kvalifikacije mogu uspoređivati i međusobno povezivati.

U HKO uspostavlja se jedanaest razina cjelovitih kvalifikacija, a to su: 1, 2, 3, 4.1, 4.2, 5, 6, 7.1, 7.2, 8.1, 8.2:

- razina 1 je osnovna razina i ona se odnosi na kvalifikaciju stečenu završetkom osnovnog obrazovanja,
- razina 2 je razina kvalifikacija stečenih završetkom strukovnog i umjetničkog osposobljavanja,
- razina 3 se odnosi na kvalifikacije stečene povodom završetka srednjoškolskog obrazovanja u trajanju kraćem od tri godine,
- razina 4.1 postiže se završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju tri ili dužem od tri godine, ali kraćem od četiri godine,
- razina 4.2 su kvalifikacije stečene završetkom srednjoškolskog obrazovanja u trajanju od četiri ili više godina,
- razina 5 se odnosi na kvalifikacije stečene završetkom stručnih studija koji nose do 180 ECTS bodova,

- razina 6 se odnosi na dvije vrste kvalifikacija: kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih stručnih studija i kvalifikacije stečene završetkom preddiplomskih sveučilišnih studija,
- razina 7.1, također, obuhvaća dvije vrste kvalifikacija: kvalifikacije stečene završetkom specijalističkih diplomskih stručnih studija te kvalifikacije stečene završetkom sveučilišnih diplomskih studija, integriranih preddiplomskih i diplomskih sveučilišnih studija,
- razina 7.2 – kvalifikacije stečene završetkom poslijediplomskih specijalističkih studija
- razina 8.1, kao prethodna razina, odnosi se na kvalifikacije stečene završetkom poslijediplomskih znanstvenih magistarskih studija,
- razina 8.2, kao najviša razina, predstavlja kvalifikacije stečene završetkom poslijediplomskih sveučilišnih (doktorskih) studija. (Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru, Narodne novine, 22/13, 64/18, čl. 7.).

5. KORISNICI VISOKOG OBRAZOVANJA

Korisnici usluga u visokom obrazovanju su studenti. Studenti mogu biti redoviti ili izvanredni, a status studenta stječe se upisom na neko od visokih učilišta i dokazuje se studentskom ispravom čiji sadržaj, pristup i uređivanje tog sadržaja, izradu i izdavanje, korištenje i poništavanje propisuje ministar pravilnikom, a oblik određuje visoko učilište. Redoviti studenti su oni koji studiraju po programu temeljenom na punoj nastavnoj satnici i čiji se trošak studiranja djelomično ili u cijelosti subvencionira iz državnog proračuna. S druge strane, izvanredni studenti su oni studenti koji obrazovni program pohađaju uz rad ili kakvu drugu aktivnost koja zahtjeva specifičan program, a troškove studija u cijelosti ili djelomično pokriva sam student, u skladu s općim aktom visokog učilišta.

Osoba status studenta može izgubiti na više načina:

- a) završetkom studija
- b) ispisom iz visokog učilišta
- c) isključivanjem sa studija
- d) kad ne završi studij u određenom roku
- e) te iz ostalih razloga propisanim statutom.

Studenti, tj. njihov uspjeh na ispitu se ocjenjuje sljedećim ocjenama: izvrstan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1), dok se u indeks i drugu ispravu i evidenciju unose samo prolazne ocjene, tj. 5, 4, 3 i 2.

Student ima određena prava, a to su pravo na:

- „1. kvalitetan studij i obrazovni proces kako je to predviđeno studijskim programom,
2. sudjelovanje u stručnom i znanstvenom radu,
3. konzultacije i mentorski rad,
4. slobodu mišljenja i iskazivanja stavova tijekom nastave i drugih aktivnosti na visokim učilištima,
5. završetak studija u kraćem roku,
6. slobodno korištenje knjižnica i ostalih izvora informacija,
7. upisivanje predmeta iz drugih programa, sukladno statutu i na njemu utemeljenim propisima sveučilišta,
8. izjašnjavanje o kvaliteti (ocjenjivanje) nastave i nastavnika,
9. sudjelovanje u odlučivanju, sukladno statutu visokog učilišta,

10. pritužbu za slučaj povrede nekog od njegovih prava predviđenih zakonom ili općim aktima visokog učilišta,

11. sudjelovanje u radu studentskih organizacija,

12. mirovanje obveza studenta za vrijeme služenja vojnoga roka, za vrijeme trudnoće i do godine dana starosti djeteta, za vrijeme dulje bolesti te u drugim opravdanim slučajevima prekida studija,

13. odgovarajuću psihološku i zdravstvenu pomoć u studentskim poliklinikama ili drugim odgovarajućim zdravstvenim ustanovama te

14. druga prava predviđena statutom i drugim općim aktima visokog učilišta.“ (Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Narodne novine, 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 63/11, 94/13, 139/13, 131/17, čl. 88.,)

Još jedno od bitnijih prava koje redoviti studenti imaju je pravo na zapošljavanje posredstvom studentskih centara u skladu s pravilnikom koji donosi ministar.

Uz prava uvijek dolaze i obveze pa tako postoje i studentske obveze. Studenti imaju obvezu poštivati režim odabranog studija i izvršavati nastavne i ostale obveze te pri tome postupati u skladu s općim aktima visokog učilišta. (Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Narodne novine, 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 63/11, 94/13, 139/13, 131/17, čl. 88.,). Ako se student ne ponaša u skladu s navedenim, protiv njega se može pokrenuti stegovni postupak koji je uređen općim aktima visokih učilišta.

Kako bi se studentima olakšalo snalaženje u cjelokupnom sustavu visokog obrazovanja, postoje različite studentske organizacije koje služe u navedenu svrhu.

U hrvatskom sustavu postoje tri pojma vezana uz studentske organizacije koja treba razlikovati, a to su:

- 1) Studentski zbor – izborna predstavničko tijelo studenata. Zadaća studentskog zbora je štititi interese studenata, predstavljati studente, suodlučivati u tijelima visokog učilišta.
- 2) Studentska organizacija – organizacija studenata koja djeluje na određenom visokom učilištu (studentski zbor, udruga ili koja druga organizacija).
- 3) Studentska udruga – predstavlja udrugu građana čiji su članovi većinom studenti i čije je djelovanje usmjereno zadovoljavanju studentskih potreba u raznim područjima (kultura, sport, znanost i dr.). (Zakon o studentskom zboru i drugim studentskim organizacijama, Narodne novine, 71/07, čl. 1.).

Također, postoje još neka tijela kao što je Hrvatski studentski zbor čiji je zadatak usklađivanje rada svih studentskih zborova u RH, zatim Studentski pravobranitelj kojeg imenuje studentski zbor s mandatom od jedne godine i jednom ponovljivim, a njegova zadaća je primanje pritužbi studenata vezanih za njihova prava te raspravlja o istima s nadležnim tijelima visokog učilišta, daje savjete studentima o načinu ostvarivanja prava te druge ovlasti određene zakonom.

5.1. Položaj studenata u sustavu visokog školstva

ECTS ili European Credit Transfer and Accumulation System, tj. Europski sustav prijenosa bodova je sustav koji, kako puni naziv kaže, služi za prikupljanje i prenošenje bodova, a temelji se na procesu i ishodu učenja. Prema informacijama obavljenim na web stranici studentski.hr sustav je uveden zajedno s bolonjskim procesom, a cilj uvođenja je bilo olakšavanje planiranja, provođenja, priznavanja i vrednovanja kvalifikacija i jedinica učenja te studentske mobilnosti. ECTS bodovi služe, grubo rečeno, kako bi se moglo odrediti kolikim se radnim opterećenjem opterećuje studenta, a dodjeljuju se kolegijima (predmetima) prema količini radnog opterećenja (studentski.hr, URL)

Općenito se smatra da jedan bod zahtjeva od 25 do 30 sati rada, a 60 bodova iznosi količina radnog opterećenja studenta tijekom jedne akademske godine. Maksimalan broj bodova na preddiplomskom studiju je 180, a na diplomskom je 120 ECTS bodova.

Akademska godina počinje 1. listopada tekuće godine, a završava 30. rujna sljedeće godine, a nastava je ustrojena po semestrima ili trimestrima, ovisno o tome kako je uređeno statutom visokog učilišta.

Tablica 1. napravljena je prema službenim podacima Eurostata, a predstavlja populaciju mladih u rasponu od 20 do 24 godina starosti sa završenom srednjom školom u trajanju minimalno 2 godine:

	2000.	2008.	2018.
Europska Unija (28)	-	78,7%	83,5%
Njemačka	74,7%	74,1%	77,4%
Hrvatska	-	94,6%	96,2%

Mađarska	83,5%	83,5%	85,0%
Austrija	-	84,4%	88,0%
Švicarska	77,7%	82,6%	87,9%

(Eurostat, URL)

Prikazani tablični podaci pokazuju kako se mijenjao postotak obrazovane populacije starosti od 20 do 24 godine. Podaci se odnose na ukupan broj muških i ženskih osoba koje su u tom razdoblju stekle minimalno 3. razinu obrazovanja, uključujući sve više razine. Podaci pokazuju razlike u obrazovanoj populaciji između odabranih zemalja, a iz prikazanih podataka se može utvrditi da je RH naspram ostalih zemalja uspješnija jer je vrlo veliki postotak osoba koje minimalno srednju stručnu spremu, čak 96,2% u 2018. godini, a začuđuje podatak da je u Njemačkoj, koja je razvijenija od Hrvatske u svim drugim područjima, ima tek 77,4% populacije u 2018. godini sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem.

Tablica 2. je, također, napravljena prema podacima Eurostata, a predstavlja populaciju osoba starosti od 30 do 34 godine života s visokom razinom obrazovanja:

	2000.	2008.	2018.
Europska Unija (28)	-	31,1%	40,7%
Njemačka	25,7%	27,7%	34,9%
Hrvatska	-	18,5%	34,1%
Mađarska	14,8%	22,8%	33,7%
Austrija	-	21,9%	40,7%
Švicarska	27,3%	41,3%	55,0%

(Eurostat, URL)

Podaci iz Tablice 2. prikazuju kako se mijenjao postotak obrazovane populacije starosti 30 – 34 godine života. Podaci su izraženi u postotku, a predstavljaju zbroj obrazovane muške i ženske populacije koja je stekla minimalno petu, a maksimalno osmu razinu obrazovanja.

Prema navedenim podacima o odabranim zemljama, vidi se kako je postotak visokoobrazovanih dosta manji nego obrazovanih sa srednjom stručnom spremom. Hrvatska je u 2018. godini imala tek 34,1% visoko obrazovane populacije u starosti od 30 do 34 godine, ali, također, mora se spomenuti da se taj postotak u odnosu na 2008. godinu znatno povećao jer je tad bio samo 18,5% što je dosta nisko. Iz navedenog se može zaključiti da je broj visokoobrazovanih u porastu što je vrlo dobro za hrvatsko gospodarstvo i hrvatski napredak, ali to je, također, i pokazatelj da je visoko obrazovanje pristupačnije nego je to prije bilo.

U ostalim odabranim zemljama može se uočiti da se dogodio porast broja visokoobrazovanih, primjerice u Austriji se taj broj s 21,9% 2008. godine povećao na 40,7% u 2018. godini, što je duplo više u samo deset godina.

Iz svega navedenog može se zaključiti da je visoko školstvo u razvoju i da je sve više pristupačno različitim slojevima društva, a sve to pozitivno utječe na cjelokupan razvoj države i društva općenito.

5.2. Studentski program ERASMUS+

Ovaj program je poznat i pod nazivom „Erasmus za sve“. To je program koji služi za obrazovanje, obuku, mlade i sport, čiji je cilj jačanje znanja i vještina, zapošljavanje europskih građana, unaprjeđenje obrazovanja, osposobljavanje i rad u području mladih i sporta.

Program se provodi u razdoblju od 2014. do 2020. godine, a predviđeni proračun, prema službenim podacima Europske komisije, iznosi 14,7 milijardi eura. Tim će se novcem osigurati da gotovo 4 milijuna studenata sudjeluje u programu mobilnosti (Europska komisija, URL).

U program su uključene države članice Europske unije i druge države koje nisu članice: Makedonija, Island, Norveška, Lihtenštajn, Turska i Srbija.

Erasmus+ sastoji se od nekoliko ključnih aktivnosti (u daljnjem tekstu: KA):

- KA 1 – Mobilnost u svrhu učenja za pojedince
- KA 2 – Suradnja za inovacije i razmjenu dobre prakse

- KA 3 – Podrška reformi politika
- Aktivnosti Jean Monnet
- Sport

U okviru KA 1, naglasak je na mobilnosti, tako da se studentima daje mogućnost obrazovanja u inozemstvu kroz studij ili stručnu praksu u različitim poduzećima i znanstvenim ustanovama. S druge strane, (ne)nastavno osoblje, također, može biti uključeno u sudjelovanje u svrhu osposobljavanja ili poučavanja te pohađanja raznih radionica koje održavaju poduzeća.

U okviru KA 2, gdje je naglasak na suradnji, ostvaruju se razni projekti koji služe za povećanje kvalitete i inovativnosti učenja i poučavanja, za razvijanje kurikuluma, građenje poveznica među različitim sektorima obrazovanja i slično. Osim suradnje među ustanovama koje služe za obrazovanje, u razmjeni mogu sudjelovati i poduzeća i znanstveni instituti (Agencija za mobilnost i programe Europske unije, URL).

Agencija za mobilnost i programe Europske Unije je javna ustanova u sklopu Ministarstva znanosti i obrazovanja čiji je zadatak provođenje i promoviranje programa Europske Unije i drugih međunarodnih programa u raznim područjima, pretežito obrazovanja, znanosti i mladih.

Ono što je uobičajeno mišljenje među studentima i profesorima je to da se odlaskom na mobilnost, iskorištavanjem te jedinstvene prilike, stječu određena znanja i vještine, ali i iskustvo koje je nezamjenjivo bilo kakvim drugim iskustvom jer je to nešto što osobu čini kompetentnijom na tržištu rada koje je u današnje doba dosta zasićeno i kako bi bili što kompetentiji potrebno je imati u životopisu nešto što „iskače“, tj. nešto što osobu čini drugačijom od drugih, a upravo to nešto se dobije odlaskom na mobilnost jer se iz toga može iščitati da je osoba ambiciozna, da voli isprobavati nove stvari i da ju nije strah novih izazova.

6. KRITIČKI OSVRT NA PRIMJERU VELEUČILIŠTA U POŽEGI

Veleučilište u Požegi (u daljnjem tekstu: VUP) osnovano je dana 21. svibnja 1998. godine Uredbom Vlade RH o osnivanju Veleučilišta u Požegi (Narodne novine, 75/98.).

Prema Vodiču za studente (2018: 6 – 7) VUP je javno visoko učilište čija je osnovna djelatnost visoko obrazovanje putem ustrojavanja i izvođenja stručnih studija, a obavlja stručnu i znanstvenu djelatnost u skladu sa Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju i Statutom VUP-a.

Veleučilište je ustrojeno u dva odjela: Društveni i Poljoprivredni odjel. Na Društvenom odjelu postoje tri preddiplomska stručna studija: Računovodstvo, Trgovina i Upravni studij te jedan specijalistički diplomski stručni studij: Trgovinsko poslovanje.

Poljoprivredni odjel se sastoji od dva preddiplomska stručna studija, a to su: Vinogradarstvo-vinarstvo-voćarstvo te Prehrambena tehnologija. U okviru Poljoprivrednog odjela ustrojena je posebna jedinica radi unaprjeđenja struke i izvođenja praktičnog dijela nastavnih aktivnosti u sklopu studija Vinogradarstvo-vinarstvo-voćarstvo, a to je nastavna baza „Klijet i spremište vina“ te nastavni objekt „Vinski podrum i laboratorij“ koji uključuje nastavni poligon – vinograd.

Studij na VUP-u može se pohađati redovno i izvanredno, ali postoji još jedna vrsta studenata, a to su studenti gosti o kojima više saznajemo na web stranici VUP-a (VUP, URL). Studenti gosti, kao što sam naziv kaže, nisu domaći studenti, oni su studenti s drugih visokih učilišta iz zemlje ili inozemstva koji upisuju samo dio studijskog programa na studijima koji se izvode na VUP-u na temelju posebnog ugovora s drugim visokim učilištima.

Završetkom preddiplomskih stručnih studija na VUP-u osoba stječe 180 ECTS bodova i stručni naziv stručni prvostupnik/ca uz naznaku struke. Završetkom specijalističkog diplomskog stručnog studija stječe se 120 ECTS bodova i stručni naziv stručni specijalist/ica ekonomije.

Dekanat veleučilišta obavlja upravno pravne poslove, organizacijske, financijsko-računovodstvene, informacijske, tehničke i druge poslove.

Dekanat čine:

- dekan
- prodekan za nastavu i prodekan za razvoj

- stručne službe: Tajništvo, Financijsko-računovodstvena služba, Studentska služba, Knjižnica i Informatičko-tehnička služba.

VUP kao visoko učilište sudjeluje u programu Erasmus+ te kao specifične ciljeve ovoga programa navodi:

- „Povećanje kvalitete i internacionalizacije obrazovnih ustanova
- Unaprjeđenje vještina važnih za tržište rada
- Osnaživanje internacionalne dimenzije učenja kroz suradnju s partnerskim ustanovama
- Modernizacija obrazovanja kroz suradnju na stvaranju obrazovnih politika, korištenju EU alata i primjera dobre prakse
- Promicanje jezične raznolikosti EU i multikulturalnosti“ (VUP, URL).

VUP aktivno sudjeluje u programu Erasmus+ te je do sada ostvarila brojne mobilnosti studenata i profesora i može pohvaliti vrlo velikim brojem partnerskih institucija s kojima surađuje i ostvaruje navedene mobilnosti.

VUP je jedno vrlo dobro organizirano i kvalitetno veleučilište koje svojim korisnicima pruža priliku kvalitetnog obrazovanja i čini ih kompetentnima na tržištu rada. VUP se može gledati kao odraz hrvatskog visokog školstva u smislu dobre organizacije i primjene zakona u praksi.

Matični zakon sustava visokog obrazovanja je Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju i sve ono bitno za djelovanje sustava uređeno je tim zakonom. Naravno, postoje i drugi zakoni u ovome sustavu koji reguliraju razne odnose jer je materija koju obuhvaća ovaj sustav uistinu velika. U ovome sustavu, svaki dio ima svoje mjesto, odnosno, svaki dio koji čini ovaj sustav je tako dobro opisan u raznim zakonima i stručnim literaturama da se sve može podrobno objasniti i shvatiti.

Teorijski govoreći, sustav ima jako puno različitih dijelova koji zajedno čine jednu veliku cjelinu i kako bi se razumio bilo koji dio i način na koji funkcionira sustav, dobro je poznavati ga u cjelini.

Proučavanjem sustava visokog obrazovanja može se primjetiti da je ovaj sustav jedan od onih koji se vrlo brzo razvijaju i napreduju. Prije 20-ak godina sustav visokog obrazovanja nije imao toliku važnost u životu pojedinca kako je to danas. Danas se gotovo svaka osoba koja završi srednju školu odlučuje ići na sljedeću razinu obrazovanja jer je to danas puno pristupačnije nego prije, a samim time može se zaključiti da je sustav napredovao i da će u godinama koje

slijede napredovati još više. Time postajemo jedna konkurentnija zemlja koja ima dosta visok postotak obrazovanih i to daje jedan pozitivan odraz o našem cijelom sustavu visokog obrazovanja i društvu općenito.

7. ZAKLJUČAK

U ovom radu opisan je sustav visokog školstva koji je reguliran Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine, 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 63/11, 94/13, 139/13, 131/17) i drugim posebnim zakonima. Visoko školstvo se prvi put u Hrvatskoj pojavljuje 1396. godine osnivanjem prvog sveučilišta u gradu Zadru. Nastavak razvoja slijedi tek 1669. godine osnutkom Zagrebačkog sveučilišta. U to doba visoko obrazovanje je pustilo duboke korijene u Hrvatskoj i postavilo čvrste temelje koji su se iskazali stoljećima kasnije. Modernizacija sustava visokog školstva započela je Bolonjskom deklaracijom koju je Republika Hrvatska potpisala 2001. godine čime je učinila veliki korak za razvoj sustava i olakšala pristup različitim slojevima društva. U Hrvatskoj danas razlikujemo dvije vrste studija, a to su sveučilišni studiji koji se provode na sveučilištima i okrenuti su znanstvenom pristupu rada te stručni studiji koji se pretežito provode na veleučilištima i visokim školama, a mogu se provoditi i na sveučilištima, s naglaskom na onom praktičnom više nego na znanstvenom radu. Od organizacija koje djeluju u sustavu visokog školstva, vodeću ulogu ima Agencija za znanost i visoko obrazovanje koja provodi različite postupke propisane Zakonom o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Narodne novine, 45/09). Tu su još i Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj i Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Jedna od važnijih komponenti u sustavu visokog školstva su njegovi korisnici, tj. studenti. Studenti mogu biti redovni i izvanredni te prema tome statusu imaju određena prava i obveze. Studenti polaganjem ispita skupljaju ECTS bodove koji služe kako bi se njihovo postignuće moglo vrednovati i kako bi se moglo odrediti koliko je okvirno radno opterećenje pojedinih kolegija. Za lakši uvid u to koliko se sustav razvio, prikazani su tablični podaci koji prikazuju kako je broj visokoobrazovanih u porastu u različitim zemljama. Kako bi se sustav i dalje razvijao i poboljšavao, osmišljen je projekt na razini Europske Unije i šire, a to je projekt Erasmus+. Ovaj projekt omogućuje studentima da na određeno vrijeme odu studirati u inozemstvo na nekom srodnom studiju kako bi dodatno proširili svoja znanja i stekli određeno iskustvo koje im jednog dana pomaže da budu konkurentniji na tržištu rada.

Naposlijetku, kako ne bi sve ostalo samo u teoriji, u radu je iznesen primjer Veleučilišta u Požegi. Veleučilište ima dva odjela: Društveni i Poljoprivredni odjel koji se sastoji od ukupno 6 studija, od kojih je jedan specijalistički diplomski stručni studij, a ostalih 5 su preddiplomski stručni studiji. Veleučilište sudjeluje u Erasmus+ projektu i vrlo je uspješno u ostvarivanju mobilnosti.

8. LITERATURA

KNJIGE I ZNANSTVENI RADOVI:

1. Ivanda, S. (2007.) *Ustrojstvo i djelovanje javnog sektora: Posebni dio*, Pravni fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
2. Ivanda, S. (2008.) *Javne ustanove*, Pravni fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
3. Krasić, S. (2004.) *Počeci hrvatskog visokog školstva u okviru ranih sveučilišnih gibanja u Europi*. Izvorni znanstveni rad. Rim.
4. *Vodič za studente / priredilo Veleučilište u Požegi*. Požega, 2018.

ZAKONI:

1. Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (Narodne novine, broj: 22/13, 64/18)
2. Zakon o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju (Narodne novine, broj: 45/09)
3. Zakon o studentskom zboru i drugim studentskim organizacijama (Narodne novine, broj: 71/07)
4. Zakon o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine, broj: 93/16, 104/16, 116/18)
5. Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine, broj: 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 63/11, 94/13, 139/13, 131/17)

WEB IZVORI:

1. Agencija za mobilnost i programe Europske Unije. URL: <http://www.mobilnost.hr/hr/sadrzaj/programi/erasmus-/erasmus-visoko-obrazovanje/> (pristup: 06.08.2019.)
2. Agencija za znanost i visoko obrazovanje. URL: <https://www.azvo.hr/index.php/hr/visoko-obrazovanje/bolonjski-proces> (pristup: 24.07.2019.)
3. Agencija za znanost i visoko obrazovanje. URL: <https://www.azvo.hr/hr/vvivs/43-visoko-obrazovanje/603-visoka-uilita-u-republici-hrvatskoj> (pristup: 01.08.2019.)
4. Europska komisija. URL: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/about_en (pristup: 06.08.2019.)

5. Hrvatski kvalifikacijski okvir. URL: <http://www.kvalifikacije.hr/hr/o-hko-u> (pristup: 02.06.2019.)
6. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. URL: <https://mzo.hr/hr/rubrike/obrazovanje> (pristup: 26.06.2019.)
7. Rektorski zbor. URL: <http://www.rektorski-zbor.hr/o-nama/o-nama/> (pristup: 01.06.2019.)
8. Studentski.hr. URL: <http://studentski.hr/zabava/zanimljivosti/sto-su-ects-bodovi> (pristup: 15.06.2019.)
9. Veleučilište u Požegi. URL: https://www.vup.hr/za_studente/info/najcesca_pitanja/default.aspx (pristup: 24.07.2019.)
10. Veleučilište u Požegi. URL: https://www.vup.hr/projekti/erasmus/opce_informacije/default.aspx (pristup: 24.07.2019.)

9. POPIS SLIKA

1. Zadarsko sveučilište, preuzeto s web stranice zadarskog sveučilišta. URL: <http://www.unizd.hr/portals/0/Images/slideshow/slide-img-21.jpg> (pristup: 24.07.2019.)

10. POPIS KRATICA

AZVO – Agencija za znanost i visoko obrazovanje

HKO – Hrvatski kvalifikacijski okvir

KA – ključne aktivnosti

Nacionalno vijeće – Nacionalno vijeće za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj

RH – Republika Hrvatska

Vlada – Vlada Republike Hrvatske

VUP – Veleučilište u Požegi

11. POPIS TABLICA

1. tablica, prema podacima s web stranice Eurostat. URL:
<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (pristup: 15.07.2019.)

2. tablica, prema podacima s web stranice Eurostat. URL:
<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (pristup: 15.07.2019.)

IZJAVA O AUTORSTVU RADA

Ja, **Doris Rotar**, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog rada pod naslovom **Ustrojstvo i djelovanje sustava visokog školstva** te da u navedenom radu nisu na nedozvoljen način korišteni dijelovi tuđih radova.

U Požegi, rujan, 2019.

Doris Rotar
